

Suomen Sukututkimusseuran Vuosikirja Nro 51 (2025)

- ISSN 2343-2845
- Julkaisija:
Suomen Sukututkimusseura
- Toimituskunta:
OTT, dosentti Katja Tikka (vastaava toimittaja) &
FM, YTM Iisa Aaltonen (toimitussihteeri)
- Sivuntaitto:
Heikki Katajisto / TEKOPAikka Suomi Oy
- <https://journal.fi/ssvk>

Löfving-suku Suomessa – Täydennyksiä

- Lähes sata vuotta sitten ilmestyi Eino Wälikankaan laaja tutkimus ”Löfving-suku Suomessa” *Suomen Sukututkimusseuran Vuosikirjassa* nro 10 (1926). Työnsä perusteellisuudesta huolimatta Wälikangas joutui toteamaan, että keskeisiä Löfving-sukuun liittyviä kysymyksiä jäi häneltä selvittämättä. Niitä olivat Löfving-suvun alkuperä ja yhteys Löwe-aatelissukuun, Hollolassa ja Karjaalla eläneiden Löfving-käsityöläissukujen yhteys säätyläissukuun sekä tunnetun 1700-luvun alkupuolella vaikuttaneen vakoojan ja sissin Tapani Löfvingin sukujuuret. Tässä artikkelissa vastataan näihin kysymyksiin. Lisäksi esitetään Wälikankaan laatimiin sukutauluihin täydennyksiä erityisesti Löfving-suvun jäsenten virkaurien osalta, jotka useissa tapauksissa nostivat heidät Venäjän vallan aikaisessa hierarkiassa aatelissäätöön. Wälikangas liitti artikkeliinsa myös kuvauksia henkilöistä, joiden hän katsoi mahdollisesti kuuluvan samaan Löfving-sukuun, ja heidän sijoittumistaan sukuuuhun tarkastellaan artikkelin lopuksi.

Johdanto

Eino Wälikankaan vuonna 1927 ilmestynyt, yli viisikymmentä sivuinen artikkeli ”Löfving-suku Suomessa”¹ kattoi ajanjakson 1670-luvulta 1920-luvulle. Nykypäivän digitaalisen lähteitä käyttävän sukututkijan on vaikea ymmärtää, kuinka perusteelliseen selvitykseen Wälikangas tuolloin pystyi eri puolilla Suomea sijaitsevia ja suurelta osin hakemistoja sisältämättömiä alkuperäisiä arkistoja tutkimalla. Uusikaan tutkimus ei anna hänen laatimiinsa sukutauluihin paljoa lisättävää. Wälikankaalta jäi kuitenkin eräitä hänen tutkimuksensa tavoitteena olleita keskeisiä asioita selvittämättä, minkä hän toi myös selkeästi ilmi. Näitä olivat: 1) Löfving-säätyläissuvun alkuperä ja yhteys aateliseen Löwe-sukuun; 2) Löfving-suvun kantaäidin sukutausta; 3) Hollolassa ja Karjaalla eläneiden Löfving-käsityöläissukujen yhteydet Löfving-säätyläissukuun; 4) Kansallissankarina pidetyn Tapani Löfvingin syntyperä ja yhteys muuhun Löfving-sukuun.

1 Wälikangas 1927.

Nämä kysymykset Wälikangas joutui jättämään ”vastaisen tutkimuksen selvitettäväksi”. Hän myös liitti artikkeliinsa ”tutkijain käytettäväksi” kuvauksia henkilöistä, joiden hän katsoi mahdollisesti kuuluvan käsittelemäänsä Löfving-säätyläissukuun. Tämän artikkelin tarkoituksena on vastata Wälikankaalta avoimiksi jääneisiin kysymyksiin. Lisäksi esitetään tarkennuksia ja lisäyksiä etenkin Löfving-suvun jäsenten myöhempien sukupolvien osalta. Nämä päivitykset ovat tulleet mahdollisiksi, kun käyttöön on tullut uusia arkistolähteitä ja digitaalisia aineistoja.

Henrik Löfving

Wälikankaan mukaan ensimmäinen maininta suomalaisen Löfving-suvun kantaisästä Henrik Löfvingistä on Alisen Hollolan kihlakunnan kamarikirjurina Helsingin raastuvanoikeuden pöytäkirjassa 1675.² Vuonna 1678 Henrik Löfving oli Ylisen Hollolan kihlakunnan henkikirjuri ja 1683 saman kihlakunnan kruununvouti. Samoihin aikoihin myös kirkonkirjoista ja tuomiokirjoista löytyy Henrik Löfvingistä merkintöjä. Hän sai palvelijansa Carin Staffansdotterin kanssa aviottoman lapsen, Annan 29.9.1679 Helsingissä, ja asiaa käsiteltiin Helsingin raastuvanoikeudessa 5.4.1680.³ Pian tämän jälkeen hänet vihittiin avioliittoon Helsingissä.

Mistä Helsinkiin ilmestyi erikoisen Löfving-sukunimen omaava säätyläismies, jolla oli kruununvoudin virkaan nousemisen edellytyksenä olleet status ja suosittelijat sekä tarvittava koulutus ja kielitaito? Sääty-yhteiskunnassa tällaiseen taustaan vaadittiin varakas aatelis- tai porvarissuku, jotka tuolta ajalta tunnetaan varsin hyvin. Mitään aikaisempia mainintoja Helsingissä tai muuallakaan Suomessa asuneista Löfving-nimisistä henkilöistä ei kuitenkaan löydy arkistotiedoista. Myöskään ainoaan 1600-luvun puolivälissä Ruotsissa Löfving-sukunimeä käyttäneeseen sukuun ei kuulunut ketään Henrik-nimistä.⁴ Henrik Löfvingillä vaikuttaisi olleen perittyä omaisuutta, koska hän osti jo 1684 Tönnön ratsutilan ja pari vuotta myöhemmin Laitialan kartanon sekä sai myöhemmin haltuunsa Andeflycht-suvun omistuksessa kaksisataa vuotta olleen Voistion kartanon. Näyttää siis siltä, että Henrik Löfving oli rikkaan säätyläisen avioton poika, joka itse otti käyttöön Löfving-nimen.

Artikkelissaan Wälikangas pohti mahdollisuutta, että Löfving-suku polveutuu Löwe- tai Löwen-suvusta (Riddarhuset nr. 1739) todeten, että ”tällainen sivuhaara hyvinkin saattoi esiintyä Löwe-suvulla”. Helsingissä vaikuttaneet vanhaan balttilaiseen aatelistoon kuuluneet Löwet olivat saksankielisiä, ja saksankielisissä nimissä ing-pääte tarkoittaa

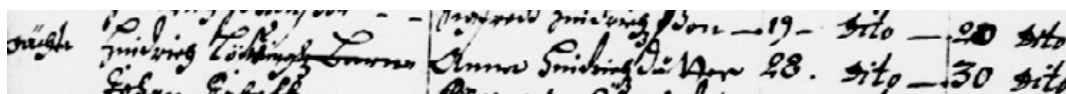
2 KA g6, Helsingin raastuvanoikeuden renovoidut tuomiokirjat (1675–1678): 44.

3 KA g8-11, Helsingin raastuvanoikeuden renovoidut tuomiokirjat (1680–1683): 19–20.

4 *Adelsvapen: Löfving*. <<https://www.adelsvapen.com/genealogi/L%C3%B6fving>> (luettu 19.10.2022).

johonkin (perheeseen, sukuun, klaaniin tms.) kuuluva.⁵ Kirjaimellisesti Löwing siis tarkoittaa ”Löweihin kuuluva”. Wälikankaan mukaan Löfving-suvun jäsenet käyttivätkin aluksi kirjoitusmuotoa Löwing. Tätä kirjoitusmuotoa esiintyy joissakin kirkonkirjoissa vielä 1800-luvullakin. Löwe-nimi puolestaan on kirjoitettu suomalaisissa asiakirjoissa useimmitenmuotoon Lefwe, joten vaihtoehdot w, fw ja v liittyvät nimen kirjoitusasuun, eivät itse nimeen.

Vanhin kirkonkirjamerkintä, jossa Henrik Löfving mainitaan, on kirjaus hänen lapsensa kastamisesta Helsingissä 28.9.1679. Isän nimi on merkitty kirkonkirjaan seuraavasti:



Tähän näyttäisi olevan ensin kirjoitettu lapsen isäksi ”Heindrich Lövingsson Lewen”, jota sitten on korjattu muotoon ”Heindrich Löfving”. Todennäköinen selitys tähän on, että ensin Löving-nimi on tulkittu patronymiksi (Löving oli ruotsalainen etunimi), ja sukunimeksi on merkitty kirjaajan tiedossa ollut Henrikin perheen sukunimi Lewen. Tämä on sitten korjattu, koska aviottomana lapsena Henrik Löfvingin ei sopinut käyttää isänsä aatelinimeä sellaisenaan.

Löwen aatelisperhettä asui Suomessa jo 1630-luvulla ja vuodesta 1660 alkaen nimenomaan Helsingissä kenraaliluutnantti Fredrik Löwen lahjoitusmaiden asioita hoitaen.⁶ Lahjoitusmaavoudin toimi, jota Henrik Löfving mahdollisesti itsekin hoiti, selittäisi sitä, miksi hänet katsottiin päteväksi kruununvoudin virkaan. Ei liene sattumaa, että hän aloitti kruununvoudin virassa juuri silloin, kun Löwe-suvulla olleet lahjoitusmaat olivat palautuneet isossa reduktiossa kruunun verotettaviksi.

Meilbyn säterikartanon ja Helsingin läänitykset omistaneen kenraaliluutnantti Fredrik Löwen poika Georg Johan von Löwen toimi 1648–1658 upseerina suomalaisissa rykmenteissä – uransa aluksi Uudenmaan ja Hämeen läänin rykmentissä.⁷ Hänen ensimmäinen lapsensa avioliitossa Barbara Dorotea von Fersenin kanssa syntyi 5.7.1654.⁸ Henrik Löfving puolestaan oli virkamiesuransa ajoittumisesta päätellen syntynyt 1650-luvun alkuvuosina. Se, että aatelinuori mies sai aviottoman lapsen ennen kuin hänen vanhempansa löysivät hänelle sopivan puolison, ei ollut tuolloin mitenkään harvinaista.⁹

5 Melosh 1993. <<https://newbremenhistory.org/en/content/11-german-surnames-their-meaning-origin>> (luettu 1.10.2022).

6 Makkonen 2024.

7 Makkonen 2024.

8 *Adelsvapen: Löwe (Löwen)* nr 1739. <[https://www.adelsvapen.com/genealogi/L%C3%B6we_\(L%C3%B6wen\)_nr_1739](https://www.adelsvapen.com/genealogi/L%C3%B6we_(L%C3%B6wen)_nr_1739)> (luettu 19.10.2022).

9 Miettinen 2012: 83–89.

Henrik Löfvingiä tai hänen vaimoan ei ennen vuotta 1682 löydy Helsingin eikä sen lähiseutujen henkikirjoista tai maakirjoista huolimatta siitä, että heidän tietojaan on samaan aikaan sekä Helsingin seurakunnan että tuomiokunnan asiakirjoissa. Tästä voi päätellä heidän asuneen säterikartanossa jollaisissa asuneet aatelisten perheenjäsenet olivat veroista vapaita. Sitä, että kyseessä oli Löwe-suvun omistama Meilbyn¹⁰ säterikartano, tukee tositekirjan merkintä, jonka mukaan Meilbyssä asui vielä reduktiopäätöstä tehtäessä *aget folk*, vaikka Löwet itse eivät enää silloin asuneet Helsingin seudulla.¹¹ Henrik Löfvingin nimi ilmestyy Helsingin kaupungin henkikirjaan 1682 eli heti sen jälkeen, kun reduktioprosessi oli käynnistynyt ja Meilby jouduttiin luovuttamaan kruunun hallintaan.¹² Hän osti ensimmäisen oman tilansa pian sen jälkeen vuonna 1684.¹³

Edellä olevien seikkojen sekä jäljempänä käsitellyn suvun sinetin perusteella voidaan päätellä Henrik Löfvingin kuuluneen Löwe-sukuun ja olleen Georg Johan von Löwenin avioton lapsi.

Henrik Löfving jäi kruununvoudin virasta eläkkeelle 1700.¹⁴ Samoihin aikoihin hänen poikansa Magnus aloitti oppilaana Helsingin triviaalikoulussa.¹⁵ Henrik Löfvingin vanhin poika Axel, joka oli opiskellut yliopistossa Turussa, meni 10.6.1709 Helsingissä naimisiin lääninkamreeri Hans Godhen tyttären Anna Margaretan (s. 18.5.1690) kanssa. Henrik Löfving kuoli loppuvuodesta 1704 ja haudattiin 19.12.1704 nykyisellä Helsingin Senaatintorilla sijainneen Pyhän Hengen kirkon kuoriin.

Henrik Löfvingin puoliso

Henrik Löfvingin puoliso esiintyy henkikirjoissa ainoastaan etunimellä Catharina. Wälikangas totesi, että ”enempiä tietoja hänestä ei ole tavattu”, joten Löfving-suvun kantaäidin sukutausta jäi häneltä selvittämättä. Merkintä Henrik Löfvingin avioliitosta 25.5.1680 on säilynyt Helsingin kirkonkirjassa. Catharinan sukunimen on siinä tulkittu olevan Grönwall.¹⁶ Grönwall-sukunimeä ei kuitenkaan ollut käytössä vielä 1600-luvulla Suomessa eikä Ruotsissa. Ainoat sen ajan arkistoihin kirjatut Grönwall-nimet olivat kirjoitusasuja Grünewaldt-nimelle: Riiasta Kalmariin muuttaneen Hans Grünewaldtin sukunimi ruotsalaistui muotoon Grönewalt ja seuraavassa sukupolvessa muotoon

10 Korpinen 1983: 51–52.

11 KA 6964, Tarkastuspöytäkirjoja ja luetteloita koskien Uudenmaan ja Hämeen läänin säteritiloja ja rajapiiritiloja (1683–1687): 39; Makkonen 2024.

12 KA 8035, Uudenmaan ja Hämeen läänin tilejä, Tositekirja (1682–1682): 576.

13 Wälikangas 1927: 7.

14 Walta 2018: 121. <https://www.academia.edu/49004137/Virkamiehi%C3%A4_1600_luvulla> (luettu 26.10.2023).

15 Rosén 1936: 8.

16 Walta 2018; HisKi <<https://hiski.genealogia.fi/hiski/9zbx3m>> (luettu 26.9.2024).

Grönwall¹⁷ ja virolaisen luutnantti Jürgen Grünewaldtin¹⁸ nimi on Karjalan ratsuväkirykmentin katselmussrullaan kirjoitettu muotoon Göran Grönwall.¹⁹ Catharinan vihkimerkinnässä on siten aivan ilmeisesti kysymys kirjaajan käyttämästä kirjoitusasusta nimelle Grünewaldt.

Varsinkaan aatelispiireissä puolison valintaa eivät tehneet avioituvat itse vaan ensisijaisesti heidän vanhempansa. Henrik Löfvingin isä Georg Johan von Löwen oli poikansa avioitumisen aikaan Viron ritarikunnan päämies ja asui Kullamaalla Koluveren linnassa. Voidaankin olettaa Henrikille valitun puolison olleen hänen isänsä lähipiiriin kuuluneen aatelmiehen tytär. Grünewaldt-suvun aateliskartano sijaitsi Koluveren linnan naapurissa. Sen omisti asessori Reinhold von Grünewaldt (1637–1695), joten Catharina oli todennäköisesti hänen tyttärensä. Grünewaldt- ja Löwe-suvut esiintyvät myöhemmin samoissa asiakirjoissa.²⁰

Löfving-suvun sinettileimasin

Löfving-suvussa ei ole ainoastaan Wälikankaan mainitsema perimätieto polveutumisesta Löwe-suvusta, vaan sillä on säilynyt perintönä myös sitä osoittava sinettileimasin. Wälikankaan mielestä Löfving-suvun sinetille ja perhetraditiolle ”ei voi sellaisenaan antaa mitään todistusarvoa”. Kuten seuraavassa käy ilmi, tähän näkemykseen vaikuttivat hänen puutteelliset tietonsa mainitun sinettileimasimen yksityiskohdista ja iästä.

Sinetissä olevan vaakunan pohjana on Löwe-suvun aatelisvaakuna. Sinetin vaakunassa on kalterikypärä, mutta arvokruunu, jonka käyttö ei-aatelisissa vaakunoissa oli kiellettyä, puuttuu. Yläosaan on lisättyä lehvä sekä sinetinhaltijan nimikirjaimet A ja L. Selvästi tässä on kysymyksessä siviilihenkilölle muokattu Löwe-sotilassuvun vaakuna, jossa lehvä symbolisoi uuttaa aatelitonta sukuhaaraa.

Vertailu eri aikakausina Ruotsin valtakunnassa tehtyihin sinettileimasimien muotoiluun viittaa siihen, että Löfving-suvun leimasimen valmistaminen ajoittuu 1600- ja 1700-lukujen vaihteeseen. Varmasti se on tehty ennen vuotta 1762, koska kalterikypärän käyttö ei-aatelisessa vaakunassa kiellettiin silloin kuninkaallisella asetuksella.²¹ Missään tapauksessa sinettileimasin ei ole kenraalimajuri Alexander Magnus Löfvingille 1800-luvulla tehty, kuten Wälikangas arveli.

17 Grönwall: släkter. <<https://sok.riksarkivet.se/sbl/artikel/13279>>; *Svenskt biografiskt lexikon*. <<https://sok.riksarkivet.se/sbl>> (luettu 6.6.2024).

18 Wrangell 1913: 17.

19 SE/KrA/0022/1633/10, Rullor (1633): 45v.

20 EAA.2069.1.601, Kukrusen kartanon asiakirjojen ja sinettien kokoelma, 20.2.1718.

21 Riddarhuset: Sverige. <<https://www.riddarhuset.se/verksamhet/genealogi-och-heraldik/attevapen-heraldik/>> (luettu 10.10.2022).



Löwe-suvun Ruotsin ritarihuoneen mukainen aatelisvaakuna sekä Löfving-suvun sinettileimasin peilikuvana. Kuva yllä: *Adelsvapen*. Valokuva alla: Magnus Löfving.

Löfving-suvun sinetin symboliikan perusteella leimasimen teettänyt A. L. on ollut hyvin tietoinen sukunsa Löwe-alkuperästä. Suunnittelu on ollut tarkkaan harkittua, sillä sinetillä oli virallinen asema, ja sellaisen väärentämisestä tai väärinkäytöstä sai ankaran rangaistuksen. Kruununvouti Henrik Löfvingin poika Axel Löfving työskenteli vuonna 1705 Ruotsin ritarihuoneen viskaalin Johan Borningin apulaisena.²² Hän oli siten perillä paitsi isänsä syntyperästä, niin myös heraldiikasta ja Löwe-suvusta.

Axel Löfving nimitettiin 1719 Turun kenraalikuvernöörikunnan kamreeriksi, ja hän toimi virkaansa liittyen myös Pietarissa. Tsaarin virkamiehen vaakunassa leijona ei tietenkään voinut raadella Venäjän kaksipäistä kotkaa, ja kotkan pää sinetin vaakunasta puuttuukin. Samaan aikaan Axel Löfvingin setäpuoli Friedrich von Löwen oli saman kaltaisessa asemassa Venäjän hallinnassa olleen Viron varakuvernöörinä, ja myös hän käytti Löwe-suvun vaakunakuvalla varustettua sinettiä.

Edellä esitettyjen seikkojen perusteella Löfving-suvun sinettileimasimen on teettänyt itselleen kamreeri Axel Löfving (Wälikankaan Taulu 2) joko vuonna 1705 Tukholmassa tai 1720-luvun alussa Pietarissa.



Löfving-suvun sinettileimasin. Valokuva: Magnus Löfving.



Viron varakuvernööri Friedrich von Löwenin sinetti vuodelta 1721. Rahvusarhiiv. EAA.2077.1.47.

Hollolan Löfving-sukuhaara

Henrik Löfvingistä lähteneen säätyläissuvun lisäksi Wälikangas jäljitti huolellisesti kaikki Löfving-nimiset henkilöt eri puolilta Suomea. Näistä hän arveli varsinkin Hollolassa eläneiden Löfvingien kuuluvan samaan sukuun ja mainitsi, että kruununvouti

²² Wälikangas 1927: 9.

Henrik Löfvingin pojanpojalla Johan Löfvingillä (1710–1784) oli Anna Olavintyttären kanssa avioton poika Jakob, syntynyt 18.7.1729, joka ”oli mahdollisesti Hollolassa myöhemmin elänyt räätäli Jakob Juhonpoika Wingelöf/Löf/Löfving”.

Jakob Johansson Löfving on Hollolan Löfving-suvun kantaisä. Hän toimi pitäjänräätälinä Hollolan Kalliolassa, ja hänen kolme poikaansa Herman (s. 1758), Johan (s. 1767) ja Gabriel (s. 1773) olivat myös räätäleitä. Monenlaisten sukunimiversioiden esiintyminen asiakirjoissa Jakob Johanssonin yhteydessä on omiaan aiheuttamaan sekaannusta. Tämä lienee vaikuttanut siihen, että Wälikangas käytti sanaa ”mahdollisesti”. Pitäjänräätäli ”Jacob Löfving” on kuitenkin selvästi merkitty esimerkiksi 26.1.1760 syntyneen lapsen isäksi.

Wälikankaan epävarmuuteen asiassa on myös vaikuttanut virhe hänen tiedoissaan koskien Jakob Johansson Löfvingin 1773 syntynyttä Gabriel-poikaa. Niissä Gabriel on nimellä ”Gabriel Juhonpoika”. Tämän virheellisen patronyymin takia Gabriel puuttuu Wälikankaan Jakob Johansson Löfvingin lasten luettelosta. Näin Wälikangas hukkasi yhteyden Gabriel Jakobssonista Hollolan seudulla jatkuneeseen Löfving-sukuun.

Voidaan siis todeta, että Jakob Johansson Löfvingin syntymä Hollolan Voistion kartanonherran kamreeri Johan Löfvingin poikana on hyvin dokumentoitu. Jakob Johansson Löfving eli aikuisenakin Hollolassa, ensimmäisen merkinnän ollessa varhaisimmissa säilyneissä kirkonkirjoissa 2.11.1756 oleva vihkitieto. Hollolan Löfving-sukuhaaran alkuperästä ei ole tämän valossa epäselvyyttä.

Jakob Johansson Löfvingin äiti Anna Olavintytär oli mahdollisesti Kurkijoen kappalaisen Olaus Uddénin ja Margaretha Etholenian tytär Anna, s. 18.7.1709, k. 11.8.1785. Löfvingien tuttavien Tönnerusten taloudessa syntynyt ja asunut Anna Uddén oli samankäinen kuin Jakob, ja hän asui myöhemmin naimattomana Johan Löfvingin veljentyttären Catharina Löfvingin taloudessa Iitin Poterissa.

Myös Wälikankaan mainitsema Hollolan Voistiossa 26.12.1777 ilman isän nimeä syntyneeksi merkitty ja Löfving-nimeä käyttänyt Johan oli ilmeisesti kamreeri Johan Löfvingin avioton lapsi (äiti: Lena Henriksdotter, s. 1752). Tämä Johan Löfving toimi aikuistuttuaan palvelijana ja räätälinä Voistion isännän sisaren emännöimässä Mukkulan kartanossa. Siellä hänellä oli Wälikankaan mainitsema avioton tytär Johanna Sofia. Muutettuaan 1807 Hollolasta Mäntyharjulle hän avioitui Eva Natalia Homanin (s. 5.4.1794, k. 5.7.1877) kanssa ja sai hänen kanssaan kahdeksan lasta. Johan Löfving toimi Mäntyharjulla pitäjänräätälinä ja kuoli siellä 15.8.1838. Johan Löfvingin ja Natalia Homanin lapsista aikuisiksi elivät:

Eric Johan, s. 28.5.1822. Nappimestari. K. 24.11.1868 Pietarissa.

Hedvig Sofia, s. 10.8.1825. K. 28.1.1848 Pietarissa.

Wilhelm, s. 6.8.1831. Räätälinkisälli. K. 3.6.1867 Viipurissa.

Andreas, s. 23.7.1835. K. 22.1.1880 Pietarissa.

Gustaf Hinric, s. 23.4.1838. Eli Pietarissa 1866.

Karjaan Löfving-sukuhaara

Suuren Pohjan sodan päätyttyä elokuussa 1721 suomalaiset rykmentit olivat pääosin tuhoutuneet ja suuri osa ruotusotilaista kuollut. Jotta puolustuskyky saatiin palautetuksi, siirrettiin Ruotsista vuoden 1722 aikana noin 2400 sotilasta sijoitettaviksi ruotuihin Suomessa.²³ Näiden joukossa saapui Uudenmaan jalkaväkirykmentin Karjaan komppaniaan korpraali Johan Löfving. Hänenkin suvustaan Wälikangas teki seikkaperäisen yhteenvedon, mutta ei yrittänyt löytää hänen yhteyttään Löfving-säätyläissukuun kaiketi siksi, että vaikutti ilmeiseltä, että Ruotsista saapunut korpraali oli syntyjäänkin ruotsalainen. Asian tarkempi tutkiminen kuitenkin johtaa toisenlaiseen päätelmään.

Johan Löfvingin tiedoissa on sotilasrullissa syntymäpaikaksi merkitty Västmanland.²⁴ Katselmuksluetteloihin merkittiin kotipaikka sen vuoksi, että karanneet sotilaat voitaisiin jäljittää, eikä se siten aina ollut syntymäpaikka vaan paikka, missä mies värväytyessään asui.²⁵ Johan Löfving värväytyi Upplannin kolmikasratsuväkirykmentin henkikomppanian numerolle 82, jonka rusthollit sijaitsivat Västmanlandissa Västeråsin pohjoispuolella. Kun Johan Löfving vuonna 1719 ruotsalaisten rykmenttien uudelleenjärjestelyissä siirrettiin yksikköön Upplands Ståndsdragonregemente ja sen everstiluutnantin komppanian numeroon 39, oli kahden seuraavan numeron rakuunoiden kotipaikka ”finne”.²⁶ Ruotsalaisista rykmenteistä Suomeen siirretyistä sotilaista monet olivatkin suomalais-syntyisiä ja värväytyneet armeijaan pakolaisavustusten vähäisyyden ajamina.²⁷ Oliko Johan Löfvingkin siis suomalainen?

Tarkasteltaessa tätä mahdollisuutta, huomio kiinnittyy siihen, että Voistion kartanon omistaja ja Lapinjärven kartanon vuokraaja Magnus Löfving perheineen oli isovihan ajan pakolaisena Ruotsissa. Heidän asuinpaikkansa siellä oli Vittinge, joka sijaitsee Västmanlandin läänissä Västeråsin seudulla. Vuoden 1716 pakolaisten listalla on Vittingessä viisi avustettavaa, joista kolme ensimmäistä ovat Magnus Löfvingin vaimon Catharina Krookin sisarten perheet, neljäs on Magnus Löfving perheineen, ja viides on ”Johan, dräng”.²⁸

Se, että avustettavien suomalaisten pakolaisten listalla esiintyy henkilö pelkällä etunimellä, on poikkeavaa, joten patronyymien ja sukunimen puuttumiseen täytyy tässä olla hyvä syy. Samalla tavalla poikkeavasti pelkällä etunimellä esiintyvä Johan löytyy ennen pakolaisaikaan Suomesta Tennilän 1711 maakirjasta.²⁹ Siihen on merkitty Voistion kartanon ratsumiehen varustajiksi *Magnus Löfving med des landbonde Johan*. Tässä vaikuttaisi olevan sama ilman patronyymiä ja sukunimeä oleva Johan kuin myöhemmin Vittingessä.

23 Vuorimies 2015: 17.

24 SE/KrA/0023/0/1632, Generalmönsterrullor: Upplans ståndsdragoner 1720, nr. 39.

25 Huhtamies 2000: 51

26 SE/KrA/0023/0/1631, Generalmönsterrullor, Upplans ståndsdragoner 1719, nr. 39.

27 Vuorimies 2005.

28 Aminoff-Winberg 1995: nr. 7294–7298.

29 KA 8126, Uudenmaan ja Hämeen läänin tilejä, Maakirja (1711–1711): 394.

Maakirjan merkinnän perusteella edellä mainittu Johan omisti yhdessä Magnus Löfvingin kanssa Voistion, joten hänen on täytynyt olla kruununvouti Henrik Löfvingin perillinen. Tämä selittää patronyymin ja sukunimen puuttumisen: Johan oli leskeksi jääneen kruununvouti Henrik Löfvingin avioton poika, jota isä ei ollut kihlakuntansa ylimmän lainvalvojan asemassa halunnut tunnustaa. Kruununvouti-isänsä mainetta vaalinut suku ei sitten myöhemminkään halunnut käyttää Johanista sukunimeä tai patronyymiä, jotka olisivat osoittaneet hänen syntyperänsä. Vasta, kun Johan tuli Ruotsissa aikuisikään ja värväytyi ratsuväkeä, hän otti itse isänsä sukunimen käyttöön. Renki Johania ei ole enää vuoden 1719 Vittingessä avustettavien pakolaisten listalla, mikä myös tukee sitä, että se Johan Löfving, joka pestautui rakuunaksi 1718, oli sama henkilö – siis Magnus Löfvingin silloin aikuisikäen tullut velipuoli.

Edellä mainittujen sotilasrullien mukaan korpraali Johan Löfving oli syntynyt 1697. Kruununvouti Henrik Löfvingin vaimo Catharina häviää Hollolan asiakirjoista 1695 ja oli silloin ilmeisesti kuollut.³⁰ Leskeksi jäätyään Henrik Löfvingillä on täytynyt olla Laitialan kartanossaan palkattua naisväkeä muun muassa pieniä lapsiaan hoitamassa, ja jo ennen sitä kartanossa oli neljä piikaa. Henrik Löfving oli tuolloin vain vähän yli 40-vuotias. Näin ollen on ymmärrettävää, että hänellä oli vaimonsa kuoleman jälkeen palveluskuntaansa kuuluneen naisen kanssa 1697 syntynyt Johan-poika, joka isovihan pakolaisajan jälkeen palasi Suomeen ja, josta alkoi Karjaalla vaikuttanut Löfving-suvun haara.

Erik Löfving

Wälikangas jätti tutkimuksessaan auki kapteeni Erik Löfvingin alkuperän, vaikka arvelikin häntä kruununvouti Henrik Löfvingin sukulaiseksi. Wälikankaalla ei sen vuoksi ollut Erik Löfvingille omaa sukutaulua. Hänen vaimonsa sukunimi ei myöskään ollut oikein, ja heidän jälkeläisensä puuttuivat. Näistä syistä seuraavassa käsitellään lyhyesti Erik Löfvingiä, joka on aiheellista myös hänen monivaiheisen sotataipaleensa takia.

Kirkonkirjojen kuolintiedossa olevan iän perusteella Erik Löfving oli syntynyt 1693. Wälikankaan epävarmuus hänen syntyperästään voidaan poistaa, sillä vuonna 1739 kamarikollegiossa käsitellystä kirjeestä käy selvästi ilmi, että Erik Löfving oli Axel Löfvingin veli, eli kruununvouti Henrik Löfvingin poika.³¹ Vuonna 1712 Erik Löfving meni vapaaehtoiseksi Pultavassa tuhoutuneen rykmentin korvaajaksi uudelleen perustettuun Viipurin läänin jalkaväkirykmenttiin. Hänet ylennettiin samana vuonna johdattajaksi, ja hän osallistui sekä Hirvikosken, Kostianvirran että Napuen taisteluihin. Niissä suomalaisten tappiot olivat niin suuria, että vuoden 1716

30 SAY Asikkalan asutuksen yleisluettelo 1539–1809: Laitiala.

31 SE/KrA/481, Riksarkivets ämbetsarkiv (samlingspost), Kammarkollegium till Kungl. Maj:t. Kirje 28.4.1739.

katselmusrullan mukaan tuhatmiehisen rykmentin miehistöstä oli hengissä enää 80 miestä ja upseereista ainoastaan Napuessa haavoittunut luutnantti Engelbrecht Adam Krabbe ja vänrikki Erik Löfving.³²

Suomen armeijan rippeiden vetäydyttyä Ruotsiin, Erik Löfving toimi siellä kapteenina Jämtlannin rykmentissä ja osallistui kuningas Kaarle XII kuolemaan päättyneeseen Norjan retkeen, missä suuri osa suomalaisista joukoista paleltui tuntureille. Selvittyään siitäkin sotaretkestä Erik Löfving siirrettiin komentamaan Länsi-Norlannin talonpoikaisjoukkoja. Venäläisten tehtyä Ruotsin rannikolle maihinnousun kapteeni Erik Löfving johti näitä joukkoja Suuren Pohjan sodan viimeisessä taistelussa Sundsvallin ympäristössä 25.5.1721.³³ Taistelussa hän jäi venäläisten vangiksi ja vietiin Pietariin sotavankeuteen, josta hän palasi rauhan tultua seuraavana vuonna.

Erik Löfvingiä ei sodan jälkeen palkittu ansioistaan, vaan päinvastoin hän jäi ilman upseerin virkaa. Tämä johtui siitä, että Siperiasta sotavankeudesta palanneet aateliset ja ylempiarvoiset upseerit miehittivät rauhan oloihin supistuneen Ruotsin armeijan jäljellä olleet virat.³⁴ Wälikankaan mukaan Erik Löfving toimi sodan jälkeen lampuotina Asikkalassa ja asui ajoittain Tukholmassa sekä jonkin aikaa myös uuden rajan Venäjän puolella. Hän asui 1770-luvulla Pyhäniemen kartanon Alastalossa ja kuoli 1785 Hollolan Upilan sotilashoitolassa 93-vuotiaana.

Puoliso: Dorothea Krabbe, (tämän kolmannessa avioliitossa; 1. puoliso: Joutseon kirkkoherra Bertil Axelsson Ithimaeus, 2. puoliso: kornetti Carl Frijs). Dorothea Krabbe oli edellä mainitun, everstiluutnantiksi kohonneen Engelbrecht Adam Krabben sisar.³⁵

Lapsia:

Eric Engelbrecht, s. 1714. Tulliluutnantti ja sukelluskomppanian tarkastaja Loviisassa. K. 13.8.1800 Lapinjärvellä. Puoliso: Birgitta Köhn.

Lenhard Hendrik, s. 20.2.1720, Frösö, Jämtland, Ruotsi.

Elisabeth, kastettu 30.7.1721, Indal, Västernorrland, Ruotsi.

Tapani Löfving

Wälikankaan kattavan ”Löfving-suku Suomessa” -tutkimuksen yhtenä motiivina oli epäilemättä 1920-luvulla vallalla ollut kansallismielisyys. Nuoren valtion identiteetin tukemiseksi haluttiin löytää materiaalia liittyen kuuluisaan sissipäällikköön ja suomalaisena kansallissankarina pidettyyn majuri Tapani Löfvingiin (1689–1777).

32 SE/KrA/0023/0/1030, Generalmönsterrullor, Viborgs läns infanterieregemente 1716.

33 Nandelstadt 1771. <<https://www.tailorandarms.com/2016/04/25/273/>> (luettu 19.10.2022).

34 Sarkamo 2011: 111–121.

35 *ArkivDigital*: Riddarhuset, Ridderskapet och adelns riksdagsarkiv – Riddarhusdeputationen AIII:9 (1765–1766) Bild: 2540.

Tässä suhteessa Wälikangasta kohtasi kuitenkin pettymys, ja hän kirjoitti: ”Kaikki tutkimukseni hänen sukunsa ja muiden samanimisten, ennen kaikkea tässä tutkimuksessa käsitellyn suvun, mahdollisen yhteenkuuluvaisuuden selvittämiseksi ovat jääneet täysin tuloksettomiksi. Vastainen tutkimus onnistuu ehkä luomaan lisävalaistusta tähän kysymykseen.” Wälikangas pyrki ohjaamaan tulevaa tutkimusta suosittelemalla tutkimaan Ruotsin sota-arkistoa ja sitä kautta Tapani Löfvingin isän Märten Löfvingin alkuperää sekä Ruotsissa asuneita Löfving-nimisiä Tarton yliopistossa 1640-luvulla opiskelleita pappisveljeksiä.

Wälikankaan ohjeistusta seuraten voidaan todeta, että tykistökonstaapelioppilas Märten Löfving löytyy ensimmäisen kerran ruotsalaisesta sotilasrullasta vuonna 1691 Ivangorodin linnoituksessa.³⁶ Vuoden 1694 helmikuun sotilasrullassa³⁷ Märten Löfving on jo sijoitettuna Käkisalmeen. Tapani Löfvingin alkuperäisissä päiväkirjoissa³⁸ on siten virhe, kun hän kirjoittaa vanhempiansa muuton Narvasta Käkisalmeen tapahtuneen vuonna 1698.

Vuonna 1697 Märten Löfving ylennettiin tykistökonstaapeliksi ja helmikuun vuoden 1700 rullasta Käkisalmissa hänestä löytyy tarkempia tietoja: Syntymäseutu *Estland*, ikä 48 vuotta, palvelusaika 6 vuotta, naimisissa.³⁹ Hän oli siis syntynyt 1651 tai 1652 ja aloittanut sotilasuransa vasta tullessaan Narvaa vastapäätä joen toisella puolella sijainneeseen Ivangorodiin vuonna 1691. Tykistön aliupseereita ei yleensä värvätty paikan päältä, joten kirjallisissa lähteissä mainittu Tapani Löfvingin syntymä 26.12.1689 Narvassa, ei paikan osalta liene oikea.

Laajalevikkisessä kirjassaan *Tapani Löfvingin seikkailut*⁴⁰ kirjailija Kyösti Wilkuna kirjoittaa: ”Ollessani yhdeksännellä ikävuodellani muuttivat vanhempani varsinaiseen kotimaahamme, johon isäni olikin aina ikävöinyt. Armon vuonna 1698 hänet siirrettiin toivomuksensa mukaan Käkisalmen varusväkeen ja minä seurasin mukana”. Tässä oleva väärä vuosiluku siis periytyy Tapani Löfvingin alkuperäisistä päiväkirjoista, mutta muu Wilkunan teksti on esimerkki vaarasta, joka liittyy historian ja fiktion sekoittamiseen. Tekstistä saa selkeästi sen kuvan, että Märten Löfving oli kotimaahansa kaipaava suomalainen ja Tapani Löfvinginkin juuret siten lujasti Suomessa. Tällainen käsitys on sitten periytynyt myöhempään kirjallisuuteen.

Alkuperäisissä Tapani Löfvingin päiväkirjoissa kuitenkin lukee suomeksi käännettynä: ”Kun isävainajani, konstaapeli Märten Löfving, vuonna 1698 komennettiin Käkisalmen linnaväkeen, seurasin minä vanhempiani mainittuun kaupunkiin”. Tässä mikään ei viittaa siihen, että Märten Löfving olisi omasta tahdostaan muuttanut Käkisalmeen eikä

36 SE/KrA/0022/1691/28, Rullor (1620–1723), Diverse rullor. Artilleri: Ivangorod.

37 SE/KrA/0022/1695/4, Rullor (1620–1723), Artilleri: 187.

38 Löfving 1882. <<http://www.lonnrot.net/etext.html#L%C3%B6fving>> (luettu 18.10.2022).

39 SE/KrA/0022/1700/20, Rullor (1620–1723), Diverse rullor. Artilleri: Kexholm.

40 Wilkuna 1911/1912: 3; Wilkunan kirja on edelleen laajalti käytössä, esimerkiksi: <<https://arena.yle.fi/podcastit/1-1903655>> (luettu 29.1.2025).

siihen, että hän olisi ollut suomalainen. Myöskään sitä Wilkunan kirjan kohtaa, missä kerrotaan Tapani Löfvingin tavanneen isänsä viimeisen kerran Savonlinnassa Käkisalmen antautumisen jälkeen, ei ole alkuperäisissä päiväkirjoissa. Sotilasrullissa viimeinen maininta tykistökonstaapeli Märten Löfvingistä on Tukholmassa maaliskuussa 1712.⁴¹

Wälíkangas – viitaten Tapani Löfvingin oman syntyperän käsittelyyn päiväkirjoissaan – toteaa: ”Hän melkein kuin tarkoituksellisen visusti karttaa tällaisia seikkoja”. Tämä saattoi johtua siitä, että myöhemmällä iällään Tapani Löfving halusi esiintyä suomalaisena, mutta myös siitä, että hän ei halunnut valaista isänsä Märten Löfvingin taustaa, koska tämä ei ollut syntynyt avioliitossa. Ainoat tunnetut Löfving-nimeä hänen syntymänsä aikoihin käyttäneet henkilöt olivat Wälíkankaan mainitsevat ruotsalaiset pappisveljekset, joilla ei tiedetä olleen avioliitossa syntynyttä Märten-nimistä lasta.

Näistä kolmesta veljeksestä Nicolaus saapui syyskuussa 1656 Helsinkiin pakolaisena Nevanlinnasta.⁴² Tuolloin hän oli pastorinapulainen ja raatimies. Hän oli niiden siviilihenkilöiden joukossa, jotka evakuoitiin piiritetystä Nevanlinnasta syyskuun alkupäivinä 1656.⁴³ Nicolaus Olai Löfving (1620–1694) oli opiskellut Tarton ja Uppsalan yliopistoissa ja oli raatimiesasemastaan päätellen asunut Nevanlinnassa pitempäänkin. Edellä mainittujen Märten Löfvingin syntymään liittyvien tietojen valossa Nicolaus Olai Löfving oli Märtenin isä. Nicolaus Olai Löfving nimitettiin Kalmarin läänissä sijaitsevan Mortorpin kirkkoherraksi vuonna 1666. Nevanlinnasta Helsingin kautta Ruotsiin paettuaan hän oli vailla pappisvirkaa ja asui todennäköisesti sen jälkeen silloin vanhempiansa hallinnoimassa Mortorpin pappilassa. Siinä tapauksessa Märten Löfving vietti tykistöön värväytymiseensä asti nuoruutensa Mortorpissa, ja on todennäköistä, että Tapani Löfving syntyi Ruotsissa.

Edellä olevan perusteella suomalaisena kansallisankarina laajalti pidetty Tapani Löfving ei ollut miltään osin suomalainen. Hänen isänsä oli ruotsalainen tykistökonstaapeli Märten Löfving (1651–1713)⁴⁴, ja hänen äitinsä Catharina Winter (n. 1670–1735) oli ilmeisesti myös ruotsalaista syntyperää.⁴⁵ Tapani Löfving oli ruotsalainen kuninkaalleen uskollinen karoliiniupseeri, jonka isonvihan aikainen toiminta suomalaisten eduksi on

41 SE/KrA/0023/0/1652 (1710–1712), Generalmönsterrullor, Arkiv med löpande volymnumrering.

42 KA Raastuvanoikeuksien renovoidut tuomiokirjat, Helsingin raastuvanoikeuden tuomiokirjat 1650–1659: 24.9.1656.

43 Manninen 2007: 185.

44 SE/KrA/0023/0/1652 (1710–1712), Generalmönsterrullor; Aminoff-Winberg 1995: nr. 1974; Märten Löfving komennettiin Käkisalmen antautumisen jälkeen Helsinkiin, sitten Tukholmaan ja sieltä loppuvuonna 1712 Wismarissa olleeseen tykistöön. Hän kuoli Wismarissa, sillä Catharina Winter mainitaan 1713 pakolaisluettelossa leskeksi.

45 Mattila 2024. <<https://puheenvuoro.uusisuomi.fi/penttijuhani/112963-kirjapainoalan-historiaa/>> (luettu 7.10.2024); Catharina Winterin isä oli luultavasti kuninkaallinen kirjainpainaaja Johan Karlsson Winter. Catharina Winter palasi Suomeen isonvihan jälkeen. Hän toimi kättilönä Helsingissä ja kuoli 1735.

myöhemmin myös kyseenalaistettu.⁴⁶ Koska hän ei ollut äidinkieleltäänkään suomalainen, olisikin paikallaan käyttää hänestä nimeä Stephan Löfving.



Stephan Löfvingin sinetti ja nimikirjoitus. Riksarkivet. SE/RA/1134/17/16/7, Skrivelser till Kungl. Maj:t, Åbo konsistorium, 29.9.1736.⁴⁷

Stephan Löfvingin syntyperä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että hän oli täysin eri sukua kuin suomalaiset Löfvingit. On nimittäin mahdollista, että Mortorpin Löfving-pappisveljesten nimeltä tuntematon äiti kuului Löwe-sukuun. Tähän viittaa useampi seikka:

- 1) Beata Elisabet Löwen leski Siuntion kirkkoherra Mikael Stigelius pakeni isovihan venäläismiehitystä Ruotsiin ja päätyi siellä Kalmarin läänissä sijaitsevaan Mortorpiin.⁴⁸ Nicolaus Olai Löfving – ja jo sitä ennen hänen isänsä ja veljensä – olivat olleet kirkkoherran virassa Mortorpissa. Mikael Stigeliuksen apupapiksi palkannut kirkkoherra oli Nicolaus Olai Löfvingin vävy. Beata Elisabet Löwen aviomies siis sai työpaikan Löfvingien pappilasta.
- 2) Kolmen pojan kouluttaminen papeiksi yliopistoissa 1600-luvun alkupuolella oli mahdollista vain hyvin varakkaille vanhemmille. Löfving-veljesten isä Olaus Ebberin oli tavallinen kirkkoherra, joten hänen vaimonsa on täytynyt olla rikasta sukua. Kun heidän isällään ei ollut sukunimeä, Tarton yliopistossa opiskelleille pojille oli luonnollista omaksua heidän äitinsä virolaiseen Löwe-aatelissukuun viittaava nimi.

46 Lindeqvist 1919: 344; Teräsvuori 1939.

47 Matinoli 1955 on käsitellyt tätä kirjettä, mutta antanut sille virheellinen lähetyspaikan ja päivämäärän.

48 Kotivuori, Yrjö: *Ylioppilasmatrikkeli 1640–1852*. <<https://ylioppilasmatrikkeli.helsinki.fi/>> (luettu 19.10.2022).

- 3) Ebbers-nimi on peräisin Westfaleniin rajoittuvalta Achterhoekin alueelta.⁴⁹ Juuri siltä seudulta olivat kotoisin Löwe-suvun esi-isien puolisoitten suvut useammassa sukupolvessa.⁵⁰ Tämä yhteys sukujen vanhassa asuinpaikassa selittää sen, miten Kalmarissa asuneen Olaus Ebberin vaimoksi on voinut valikoitua Löwe-sukuinen nainen. Ajallisesti Olaus Ebberin puoliso sopii Gerhard Löwen (n. 1560–1610) lapseksi, joten Stephan Löfving ja Henrik Löfving olivat mahdollisesti keskenään pikkuserkkuja.

Lisäyksiä Wälikankaan sukutauluihin

Wälikankaan laaja artikkeli sisältää Löfving-säätyläissuvun mieslinjaiset sukutaulut kruununvouti Henrik Löfvingistä 1900-luvun alussa syntyneeseen sukupolveen asti. Hänen perusteelliseen selvitykseensä ei ole paljoa lisättävää, eikä nykyinen tietosuojalaki mahdollista uudempien sukupolvien käsittelyä samalla tavoin. Joitain korjauksia ja lisäyksiä voidaan kuitenkin tehdä viitaten Wälikankaan sukutaulujen numerointiin.

Axel Löfvingiä (Taulu 2) koskien voidaan lisätä, että hän syntyi 15.4.1681 Helsingissä ja meni naimisiin lääninkamreeri Hans Godhen tyttären Anna Margaretan (s. 18.5.1690) kanssa Helsingissä 10.6.1709. 1710-luvulla Axel Löfving oli Alisen Hollolan kihlakunnan henkikirjuri ja Lammin Hakkalan säterikartanon vuokraaja sekä hallinnoi isältään perimäänsä Laitialan kartanoa Hollolassa.⁵¹

Vuosina 1719–1722 Axel Löfving oli Venäjän asettaman Turun kenraalikuvernööririkunnan kamreeri. Tässä asemassa hän oli kenraalikuvernööri kreivi Gustaf Douglasin alaisuudessa Suomen siviilihallinnon korkein virkamies.⁵² Rauhan tultua hän joutui viimeistelemään Suomen tilejä Pietarissa ja – huolimatta kirjallisesta vakuutuksestaan joutumisesta pakotettuna Venäjän palvelukseen – hän ei enää uskaltanut Ruotsin puolelle uutta rajaa.⁵³

Sen sijaan Axel Löfving jatkoi venäläisten palveluksessa ja toimi 1720-luvun lopulla tsaari Pietari II:n lahjoitusmaavoutina Sortavalassa.⁵⁴ Pietari II:n kuoltua hän toimi amiraali Cornelius Cruysin lesken yli viisisataa tilaa käsittäneen läänityksen voutina

49 *Nederlandse Familienamenbank*: Ebbers. <https://www.cbgefamilienamen.nl/nfb/detail_naam.php?gba_lcnaam=ebbers&gba_naam=Ebbers&nfd_naam=Ebbers&operator=e-q&taal=> (luettu 2.6.2022).

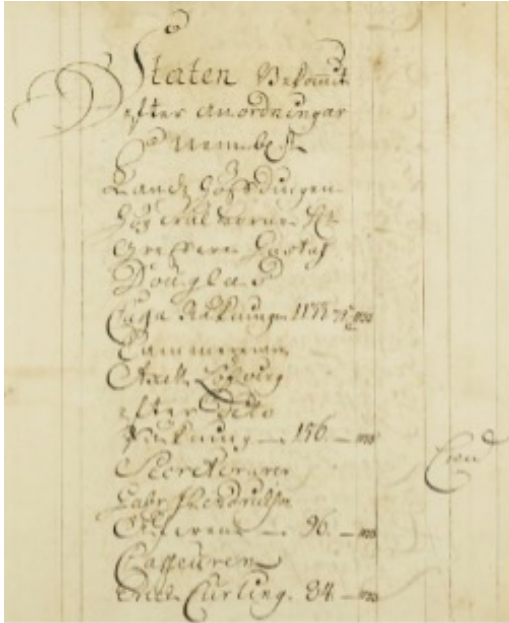
50 Makkonen 2024.

51 SAY Lammin asutuksen yleisluettelo 1694–1713: Hakkala; KA 8152, Uudenmaan ja Hämeen läänin tilejä, Rästiluetteloita (1721–1721): Ylinen Hollola, Laitiala.

52 KA 7064, Turun kenraalikuvernementin tilikirja I (1719): 36.

53 Lindeqvist 1919: 485; Klingenberg 2009: 116.

54 Akiander 1864: 183.



Suomen siviilihallinnon ylimpien virkamiesten palkkaluettelo vuonna 1719. Kansallisarkisto. KA7064, Turun kenraalikuvernementin tilikirja I (1719): 36.

Uudellakirkolla.⁵⁵ Näitä valtavia läänityksiä Axel Löfving hallitsi lähes yksinvaltaisesti, sillä ylhäisaatelin donaatioiden tilanhoitajat olivat hyvin itsenäisiä suhteessa niiden omistajiin.⁵⁶ Axel Löfvingiä ei löydy asiakirjoista vuoden 1731 jälkeen. Hänen kuolemansa ajankohta ei ole tiedossa, mutta hänen alikäisten lastensa toimeentuloa käsiteltiin kamarikollegiossa, ja asiaan liittyvästä kirjeestä 28.4.1739 käy ilmi, että hän oli silloin kuollut.⁵⁷

Axel Löfvingin leski Gertrud Hoppia mainitaan vuonna 1743 mielenkiintoisessa muistiinpanossa, joka koskee lapsenmurhasta langetettua kuolemantuomiota ja Gertrud Hoppian hengen pelastamista hänen päänsä oltua jo mestauspölkkyllä.⁵⁸ Wälikankaan kysymykseen siitä, tuliko Gertrud Hoppia kuitenkin lopulta mesta-

tuksi, voidaan vastata kieltävästi, sillä hänet on merkitty Uudenkirkon rippikirjaan sukulaistensa luona vuonna 1751.

Wälikankaan havaintoon, että Axel Löfving nuorempi (Taulu 3) häviää kirkonkirjoista 1808, voidaan lisätä tämän kuolleen Uudenkirkon Peippolassa 7.2.1812. Hänen pojas-taan Fabian Wilhelmistä oli Wälikankaalla tiedossa vain syntymäpäivä, ja että hän oli elossa 1808. Fabian Wilhelm Löfving meni naimisiin Maria Parkarin kanssa 30.1.1810, ja heillä oli lapsi Isak, s. 22.7.1814 Uudellakirkolla. Fabian Wilhelm Löfving työskenteli Peippolan terästehtaalla ilmeisesti kirjanpitäjänä. Hänet haudattiin Uudellakirkolla 27.8.1815.

Axel Löfving nuoremman pojan Rudolf Georgiuksen (Taulu 4) Wälikangas mainitsee varanimismiehenä vuonna 1813 Säkkijärvellä ja toteaa, että hänen ”myöhemmät vaiheensa ovat tuntemattomat”. Asiakirjat kuitenkin kertovat, että Rudolf Georgius Löfving yleni virkaurallaan korkealle. Hän toimi poliisitarkastajana Viipurissa ja 1817 alkaen

55 *Wikipedia*: Cornelius Cruys. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Cornelius_Cruys> (luettu 7.10.2024); KA, 9836, Vanhan Suomen tilejä, Viipurin provinssin maakomissariaatin erikoistili (1731–1731): 165.

56 Paaskoski 1993: 148, 159.

57 SE/KrA/481, Riksarkivets ämbetsarkiv (samlingspost), Kammarkollegium till Kungl. Maj:t. Kirje 28.4.1739.

58 KA III Gla:1, Uudenkirkon seurakunnan (Viipurin lääni) arkisto, kirkonkassan tilit (1734–1806): 1.



Axel Löfvingin 1727–1730 hallitsemien läänitusten omistaja tsaari Pietari II (1715–1730). Wikimedia Commons.



Johan Christian Löfvingin kummi ja Turun rauhansopimuksen allekirjoittaja paroni Johann Ludwig Pott von Luberas (1687–1752). Wikimedia Commons.

kuvernementsihteerinä Pietarissa.⁵⁹ Vuonna 1832 hänelle myönnettiin valtion eläke, ja hänen nimikkeensä oli kollegiregistraattori.⁶⁰ Hän asui silloin Uudenkirkon Peippolassa. Rudolf Georgius Löfving kuoli Pietarissa 28.9.1839.⁶¹

Sellaisiin Wäläkankaan käsittelemiin Löfvingeihin, joita hän ei pystynyt yhdistämään tutkimaansa säätyläissukuun, kuului räätäli Erik Löfving (k. 24.4.1752 Loviisassa). Hänet vihittiin Helena Hellmanin kanssa Turussa 11.9.1743. Heillä oli kolme lasta, jotka kuolivat pieninä. Yhden lapsista, Johan Christianin kastetilaisuudessa Tukholmassa 24.11.1744 olivat kummeina kenraali, paroni Johann Ludwig Pott von Luberas ja vaapaaherra Carl Gustav von Simolin. Kenraali Pott von Luberas oli Venäjän edustaja hattujen sodan 1743 päättäneissä neuvotteluissa ja Turun rauhansopimuksen allekirjoittaja.⁶² Kenraali Pott von Luberas oli Venäjän suurlähettiläänä Tukholmassa ja oli juuri ennen Löfvingin kastetilaisuutta palannut matkalta tapaamasta Preussin keisaria ja Tanskan

59 Ruuth 1906: 741; KA *Karjala-tietokanta*: Rudolf Georg Löfving. <<https://katiha.kansallisarkisto.fi/henkilotieto.php?keyId=0617R7366211>> (luettu 15.9.2023)

60 KA *Finlands Almänna Tidning*, 52: 2.3.1832.

61 SE/RA/2416/F/89, S:ta Katarina svenska församling i S:t Petersburg, Död- och begravningsböcker (1834–1844): 111. Kirjauksessa on annettu jopa kuolinaika, joka oli puoli kahdeksan iltapäivällä.

62 SE/SSA/0010/C I a/1, Klara kyrkoarkiv, Dopböcker (1744–1754), bildid: C0056116_00029.

kuningasta.⁶³ Hänen kummiutensa täytyy selittyä sillä, että Erik Löfving toimi Venäjän suurlähetystön rääätälinä. Kasteasiakirjassa Erik Löfving on *hofskräddare*, mikä viittaa siihen, että hän oli ollut jo Pietarissa hovin palveluksessa. Suomalaisen rääätälän nouseminen tällaiseen asemaan on edellyttänyt suhteita. Tämä yhdistää hänet Axel Löfvingiin, joka oli toiminut kenraalikuvernöörikunnan kamreerin virassa Pietarissa ja keisarin omien läänitysten voutina. Sen vuoksi voidaan olettaa, että Erik Löfving oli se Wäläkankaan mainitsema Axel Löfvingin (Taulu 2) helmikuussa 1703 Turussa syntynyt avioton lapsi, jonka äiti oli Elisabeth Christina Hammar.

Löfving-suvussa aviottomat lapset näyttävät olleen yleisiä. Heistä Wäläkankaan esille tuomiin voidaan lisätä edellä käsitellyt korpraali Johan Löfving ja hoviräätäli Erik Löfving sekä seuraavat:

Henrik Löfvingin (Taulu 6) poika Ruhan kartanon omistaja Johan Eberhard Löfving kuoli naimattomana ja Wäläkankaan mukaan Hardénin⁶⁴ maininta hänen kahdesta tyttärestään on ”johonkin väärinkäsitykseen perustuva erehdys”. Johan Eberhard Löfvingillä oli kuitenkin kartanossaan taloudenhoitaja Lena Larsdotter (s. 11.3.1764, k. 1.11.1810), jonka kanssa hänellä oli neljä lasta. Heistä aikuisiksi elivät Eva Charlotta, s. 24.12.1795, k. 13.10.1854 (puoliso: Lars Fredrik Aminoff) ja Maija Johanna, s. 11.6.1799, k. 12.7.1827 (puoliso: Gustav Ivar Mether).

Henrik Löfvingillä (Taulu 15) oli avioton poika Henrik, s. 8.1.1770 sekä kaksi lapsena kuollutta aviotonta tytärtä Anna, s. 23.12.1773 ja Albertina, s. 23.5.1775.

Axel Löfvingillä (Taulu 3) oli avioliitossa syntyneiden lastensa lisäksi kaksi aviotonta tytärtä, Maria, s. 5.5.1767, k. 4.5.1820 (puoliso: Juho Matinpoika Puntari) ja Anna Catharina, s. 12.12.1769, k. 1.1.1828 (puoliso: Tuomas Matinpoika Lavi).

Rudolf Georgius Löfvingillä (Taulu 4) oli aviottomat lapset Elisabeth, s. 5.3.1800 ja Wilhelm, s. 1.10.1802.

Toivo Gustaf Magnus Löfvingin (Taulu 11) pojalla Aleksander Toivo Louis Löfvingillä oli kolme Egyptissä syntynyttä nimeltä tuntematonta tytärtä.⁶⁵

Sukutaulujen yhteydessä Wälikangas toi esiin suvun jäsenten toimintaa ja saavutuksia. Siinä erityisen huomion kohteena oli Ruhan kartanon omistaja majuri Henrik Löfving (1708–1768, Taulu 6), jonka useat tutkijat ovat lukeneet Suomen maatalouden merkittävimpiin kehittäjiin.⁶⁶ Näihin kuvauksiin Henrik Löfvingin toiminnasta ei ole lisättävää, mutta hänen lastensa sukutaustaa voidaan täydentää: Ruotsin kirkonkirjoista löytyy tieto, että Henrik Löfvingin puolison Gertud Eleonora Forstadiuksen (1716–1789) Orimattilassa asunut ja Wäläkankaalle tuntemattomaksi jäänyt äiti oli Hanebossa

63 *Wikipedia*: Luberas von Pott, Johann Ludwig. <https://ru.wikipedia.org/wiki/Люберас_фон_Потт,_Иоганн_Людвиг> (luettu 8.10.2023)

64 Hardén 1923: 220.

65 Elisabeth Morand-Löfving, suullinen tiedonanto.

66 Danielsson-Kalmari 1919; Hardén 1923; Rahunen 1957.



Kenraalimajuri Alexander Magnus Löfving (1821-1906). Elisabeth Morand-Löfvingin arkisto.



Valtioneuvos Toivo Gustav Magnus Löfving (1861-1917). Elisabeth Morand-Löfvingin arkisto.

Ruotsissa 1685 syntynyt Hedvig von Svartz.⁶⁷ Majuri Henrik Löfvingiin liittyen voidaan vielä mainita, että hänen jäämistönsä arvioidaan olleen suurimpia yksityisomaisuuksia 1700-luvun Suomessa ja että hänen ruumiinsa palsamoitiin ja on sijoitettuna nykyisen Pukkilan kirkon lattian alle.⁶⁸

Löfving-suvun jäsenten muodollisista saavutuksista voidaan Wälikangasta myötäillen nostaa esiin tärkeimpiä. Majuri Henrik Löfving (Taulu 6) osallistui sekä hattujen sotaan että Pommerin sotaan ja sai sotilasansioistaan Miekkaritarikunnan ritarin arvon.⁶⁹ Myös hänen, linnoitustoiminnassa vaikuttaneelle pojalleen majuri Johan Eberhard Löfvingille (1741–1817) myönnettiin ritarin arvo. Kenraalimajuri Alexander Magnus Löfving (1821–1906, Taulu 10) sai korkeiden kunniamerkkiensä myötä Venäjän tsaarilta periytyvän aateluuden.

Turun kenraalikuvernööririkunnan kamreerin Axel Löfvingin (Taulu 2) lisäksi myös muita suvun siviilivirkamiehiä nousi merkittäviin asemiin. Magnus Löfvingin (Taulu

67 SE/HLA/1010063/C/1, Hanebo kyrkoarkiv, Födelse- och dopböcker (1678–1831), bildid: C0031126_00241.

68 Rahunen 1957.

69 SE/KrA/0078/A/004:Ö/E 5/2, Arméns pensionskassa, Meritband (1757–1762): 852.



Vasemmalta Alexander Toivo Louis Löfving (1894–1975) Latvian armeijan asepuvussa vuonna 1919, saksalaisessa asepuvussa vuonna 1942 ja 320-W. Schutzmannschaft -pataljoonan komentajana 1943. Latvian National History Museum (vas.); Elisabeth Morand-Löfvingin arkisto (kesk.); Axis History Forum (oik.).

5) pojalle kamarikollegion provinssikonttorissa⁷⁰ Tukholmassa 1758–1773 toimineelle Johan Löfvingille (1710–1784) myönnettiin kamreerin arvonimi.⁷¹ Rudolf Georgius Löfving (1769–1839, Taulu 4) sekä Petter Edward Löfving (1827–1897, Taulu 12) nousivat kuvernementsihteerin viroissaan venäläisessä rankijärjestelmässä aatelisiksi. Axel Löfvingin (1732–1812, Taulu 3) toiminnasta sen jälkeen, kun hän 1770 oli valtioneuvos Georg von Kallmanin kartanovoutina Lappeen Armilassa, ei ole tietoja, mutta hänen asemaansa kuvaa se, että hänen poikansa Rudolf Georgiuksen kummeina oli kaksi venäläistä kenraalia. Conrad Magnus Löfving (1736–1775) puolestaan kohosi Ruotsin diplomaattikunnassa lähetystösihteeriksi.

Venäjän palveluksessa olleesta kenraalimajuri Alexander Magnus Löfvingistä alkaneen aatelisten sukuhaaran osalta voidaan lisätä Wälikankaan sukutaulujen sisältöön jokin uudempi tieto. Alexander Magnus Löfvingin pojan valtioneuvos Toivo Gustaf Magnus Löfvingin (1861–1917, Taulu 11) kuolemasta Wälikangas mainitsee vain, että hän ”ampui itsensä valtakunnan duumassa Pietarissa 12.3.1917”. Tämä oli se päivä, jona Venäjän duuma kieltäytyi hajaantumasta tsaari Nikolai II:n antamasta käskystä ja josta Venäjän mullistaneen maaliskuun vallankumouksen katsotaan alkaneen. Valtioneuvos Toivo Löfving ampui itsensä, kun vartijat estivät hänen aikeensa. Tämä, tsaarille uskollisen Toivo Löfvingin itsemurhaan johtanut välikohtaus olisi voinut muuttaa historiaa, sillä kysymyksessä oli hänen yrityksensä murhata vallankumousjohtaja ja Venäjän tuleva pääministeri Alexander Kerenski.⁷²

Löfvingejä upseerisukuna kuvaa Toivo Gustaf Magnus Löfvingin pojan Alexander Toivo Louis Löfvingin (1894–1975) vaiherikas elämä. Saatuaan upseerikoulutusta

70 Suomen provinssikonttorin toimintaa on kuvannut Alanen 1938: 235–247.

71 *Dagligt Allehanda* 5.7.1773, no. 178: 2.

72 Rumpunen 2017. <<https://seura.fi/ilmiot/historia/toivo-lofving/>> (luettu 18.12.2024).

Pietarissa, hän osallistui ensimmäiseen maailmansotaan Venäjän ratsuväessä. Sodan jälkeen hän liittyi Latvian väliaikaisen hallituksen armeijaan ja hänestä tuli yksi Latvian itsenäisyystaistelujen merkittävistä sotilasjohtajista sekä Lācplēšis sotatarikunnan ritari.⁷³ 1930-luvuilla Löfving seikkaili Egyptissä toimien muun muassa prinssi Habib Lotfallahin⁷⁴ kartanonhoitajana. Toisen maailmansodan aikana hän poistui Latviasta ja palveli Saksan laivaston tykistössä Mustallamerellä. Vuoden 1943 joulukuusta alkaen hän oli poliisijoukkoihin kuuluneen 320-W. Schutzmannschaft -pataljoonan komentaja siihen asti, kun se yhdistettiin Latvian legioonaan. Sodan jälkiselvittelyissä Alexander Toivo Louis Löfving oli Iso-Britannian armeijan palveluksessa. Hän ehti siten upseerin urallaan kantaa viiden eri valtion asepukea.

Sukuun kuulumattomia

Wälikankaan arviot sellaisista Suomessa Löfving-nimeä käyttäneistä henkilöistä, jotka eivät kuuluneet samaan sukuun, olivat hyvin perusteltuja. Esimerkiksi Porissa 1700-luvulla eläneiden porvareiden Löfving-nimen syntymisen väärinkirjaamisena Söf-ring-nimestä on myöhemmin vahvistanut Lagström.⁷⁵ Wälikankaalta epävarmoiksi jääneiden tapausten osalta voidaan kuitenkin tehdä selvennyksiä:

Vaikka Siuntion Palakoskella 7.1.1785 kuolleen sahakirjuri Abraham Levingin jotkut jälkeläiset esiintyvätkin haudattujen luetteloissa nimellä Löfving, rippikirjoissa heidän nimensä on Levin.

Pohjanmaalla Närpiössä eläneet Löfvingit eivät myöskään kuuluneet tässä käsitellyyn sukuun. Rippikirjoista ja sotilasrullista ilmenee, että Yttermarkin Gäddassa syntynyt ruotusotilas Anders Andersson, s. 27.10.1756, oli saanut Löfving-nimen sotilasnimenä ja, että toisen närpiöläisen ruotusotilaan Daniel Andersson Löfvingin syntymäpaikka oli Tukholma.

Perniön syntyneiden luettelossa 1790-luvulla isänä esiintyvän rakuuna Christer Löfvingin, s. 27.6.1757, sukunimi on rippikirjoissa ja sotilasrullissa alun perin Löfäng. Tämä oli rakuunan varustaneen tilan nimen mukaan annettu sotilasnimi.

Hauholla elänyt Emanuel Gabrielsson Löfving, s. 21.12.1796, puolestaan oli alkuperäiseltä sukunimeltään Larm ja otti itselleen Löfving-nimen ollessaan suutarinopissa Hämeenlinnassa.⁷⁶

73 Anon 1999. <http://vesture.eu/index.php/L%C4%93vings_Aleksandrs> (luettu 19.10.2022); Anon 2019. Delfi Kultūra. <<https://www.delfi.lv/kultura/news/cultureenvironment/dekainis-kurs-skoloja-egiptes-princi-lacplesas-ordena-kavalieris-aleksandrs-levings.d?id=51613437>> (luettu 2.6.2023).

74 Symes 1957. <<http://www.pjsymes.com.au/articles/hedjaz.htm>> (luettu 26.9.2024).

75 Lagström 1948: 83.

76 KA I Bb, Väestörekisteriaineisto, Hämeenlinnan maaseurakunta, Seurakunnasta muuttaneiden luettelot (1804–1822): 1817, muuttonumero 216.

Myöskään Sysmässä 11.8.1786 syntynyt räätäli Petter Michelsson ei kirkonkirjoissa olevien vanhempiensa perusteella kuulunut Löfving-sukuun, vaikka esiintyy niissä nimellä Petter Löving.

Yhteenveto

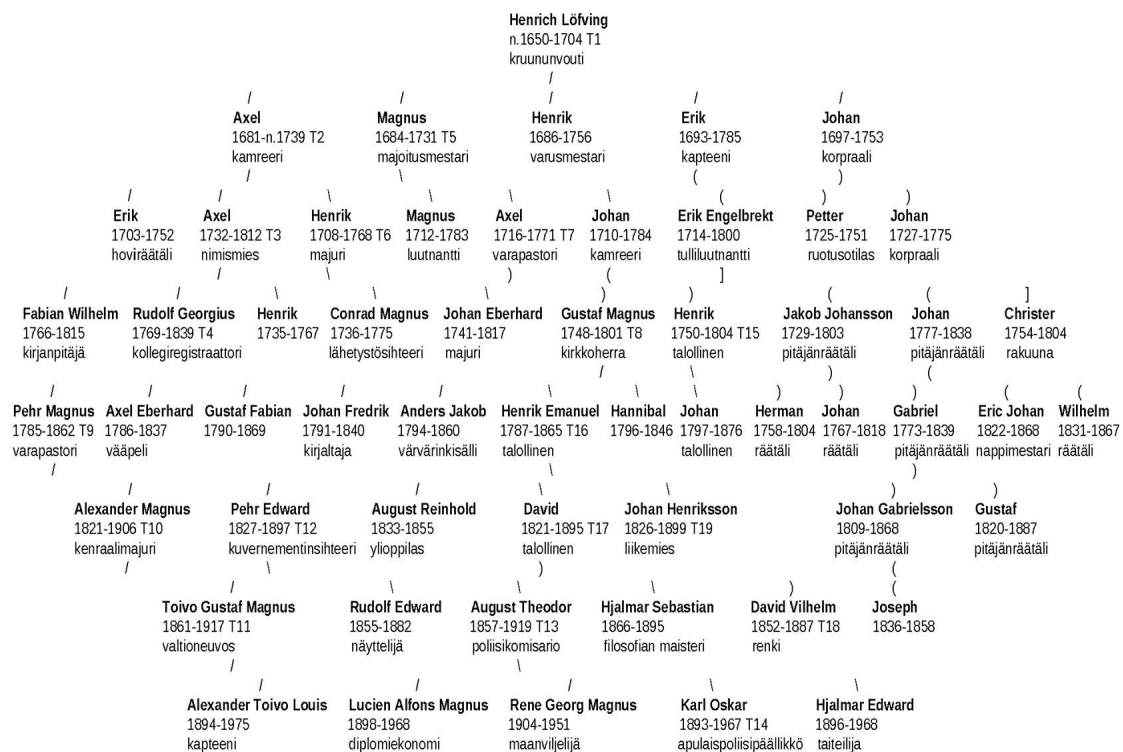
Tämän artikkelin lopuksi on Eino Wälikankaan työn täydennykseksi esitetty suomalaisen Löfving-suvun sukupuu. Siihen on merkitty miesten ammatit, joista näkyy, että suvussa oli useiden sukupolvien ajan pappeja ja käsityöläisiä, mutta Löfvingit ovat kuitenkin olleet leimallisesti virkamies- ja upseerisuku. Vasta myöhemmissä sukupolvissa on tästä merkittäviä poikkeuksia – kuten suomalaisen sarjakuvan ja animaation pioneeri Hjalmar Löfving (1896–1968).⁷⁷

Tässä esitetyt täydennykset Wälikankaan tekemään Löfving-suvun tutkimukseen koskevat pääasiassa suvun säätyläishaaraa. Wälikangas esitteli myös muiden kuin säätyläisenä eläneiden Löfvingien tietoja, ja niihin on hyvin vähän lisättävää. Tässä artikkelissa esitettyjen havaintojen kytkeminen kokonaisuuteen on kuitenkin tarpeen: Kruununvouti Henrik Löfving oli von Löwen-sukua ja hänen puolisonsa von Grünewaldt-sukua. Heillä oli Wälikankaan sukutaulujen kolmen pojan Axel, Henrik ja Magnus lisäksi poika Erik sekä Henrik Löfvingillä hänen puolisonsa kuoleman jälkeen syntynyt avioton poika Johan, josta alkoi Karjaalla elänyt sukuhaara. Hollolan räätälisuku yhdistyy säätyläis-sukuun siten, että sen kantaisä Jakob Johansson Löfving oli kamreeri Johan Löfvingin avioton lapsi. Tapani Löfving kuului ruotsalaiseen pappissukuun.

77 Hänninen 1997. <<http://urn.fi/urn:nbn:fi:sks-kbg-010098>> (luettu 29.1.2025).

Suomalaisen Löfving-suvun sukupuu

Mukana ovat suvun aikuiseksi eläneiden miesten kahdeksan ensimmäistä sukupolvea. Taulujen numerot (T) viittaavat Wälikankaan ”Löfving-suku Suomessa” -sukutauluihin:



FT, dosentti **Lasse Makkonen** on luonnontieteilijä, jonka harrastuksena on sukhistoriallinen tutkimus.

Löfving Family in Finland - Additions A century ago, Eino Wälikangas published an extensive study "Löfving Family in Finland" in *Suomen Sukututkimusseuran Vuosikirja* nr. 10 (1926). Here, the pedigrees by Wälikangas are replenished, and an attempt is made to find answers to the questions that he had to admit were unsolved in his own work. An interesting question, left open by Wälikangas, was the origin of the Löfving-family and its connection to the noble family Löwe. In this article, the nature of this connection is revealed. Another unanswered question was the connection of the artisan branches of Löfving, that lived in Hollola and Karjaa, with the gentry of the same name. These relationships are described in this article and are shown to be via illegitimate children of the gentry. Disappointing to Wälikangas was that his study did not bring any light to the family origins of the famous spy and guerrilla Stephan Löfving, who operated in the first half of the 18th century. A more rigorous study suggests that Stephan Löfving did not have Finnish origins but belonged to a Swedish priestly family. In this article, further details are given regarding the careers of the members of the Löfving family in the service of imperial Russia, which, in several cases, elevated them to noble status. In addition to the Löfving pedigrees, Wälikangas included in his work descriptions of persons who, in his view, possibly belonged to the same family. The places of them in the Löfving family tree, or alternatively, information showing that they did not belong to the family, are described in the article.

Lähteet

Arkistolähteet

Kansallisarkisto (KA)

- Suomen asutuksen yleisluettelo (SAY)
- Helsingin raastuvanoikeuden renovoidut tuomiokirjat (1675–1678) ja (1680–1683)
- Tarkastuspöytäkirjoja ja luetteloita koskien Uudenmaan ja Hämeen läänin säteritiloja ja rajapiirtiloja (1683–1687)
- Uudenmaan ja Hämeen läänin tilejä, tositedikirja (1682–1682)
- Uudenmaan ja Hämeen läänin tilejä, maakirja (1711–1711)
- Raastuvanoikeuksien renovoidut tuomiokirjat, Helsingin raastuvanoikeuden tuomiokirjat 1650–1659
- Turun kenraalikuvernementin tilikirja I (1719)
- Uudenmaan ja Hämeen läänin tilejä, rästiluetteloita (1721–1721)
- Uudenkirkon seurakunnan (Viipurin lääni) arkisto, kirkonkassan tilit (1734–1806)
- Väestörekisteriaineisto, Hämeenlinnan maaseurakunta, Seurakunnasta muuttaneiden luettelot (1804–1822)

Rahvusarhiiv (EAA), Tarto

- Kukrusen kartanon asiakirjojen ja sinettien kokoelma
- Sinettien kokoelma

Riksarkivet, Krigsarkivet (SE/KrA)

- Rullor 1620–1723
- Generalmonsterrullor, arkiv med löpande volymnumrering
- Riksarkivets ämbetsarkiv, samlingspost
- Arméns pensionskassa, meritband (1757–1762)

Risarkivet (SE/SSA)

- Klara kyrkoarkiv

Riksarkivet (SE/RA)

- S:ta Katarina svenska församling i S:t Petersburg

Riksarkivet (SE/HLA)

- Hanebo kyrkoarkiv
- Indals kyrkoarkiv

Riksarkivet (SE/ÖLA)

- Frösö kyrkoarkiv

Sanomalehdet

Finlands Almänna Tidning

Verkkolähteet

Historiakirjat (HisKi). <<https://hiski.genealogia.fi/hiski/9zbx3m>>.
Adelsvapen. <<https://www.adelsvapen.com/wiki/index.php?search>>.
Arta Buka. Historiallinen tietosanakirja. <https://vesture.eu/index.php/L%C4%93vings_Aleksanders>.
Svenskt biografiskt lexikon. <<https://sok.riksarkivet.se/sbl>>.
Riddarhuset. <<https://www.riddarhuset.se/verksamhet/genealogi-och-heraldik/attevapen-heraldik/>>.
Tailor & Arms. <<https://www.tailorandarms.com/2016/04/25/273/>>.
Ylioppilasmatrikkeli 1640–1852. Kotivuori, Yrjö. <<https://ylioppilasmatrikkeli.helsinki.fi/>>.
Nederlandse Familienamenbank. <https://www.cbgfamilienamen.nl/nfb/detail_naam.php?gba_lcaanam=ebbers&gba_naam=Ebbers&nfd_naam=Ebbers&operator=eq&taal=>>.
Wikipedia (Suomi). <<https://fi.wikipedia.org>>.
Wikipedia (Venäjä). <<https://ru.wikipedia.org>>.
Karjala-tietokanta. <<https://katiha.kansallisarkisto.fi/henkilotieto.php?keyId=0617R7366211>>.
Kansallisbiografia-verkojulkaisu. Studia Biographica 4. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. <<http://urn.fi/urn:nbn:fi:sks-kbg-010098>>.
Kuvatietokanta. Suomen sukuhistoriallinen seura (SSHY). <<https://www.sukuhistoria.fi/sshy/index.htm>>.
Wikipedia Commons. <https://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page>.

Suomalaisten seurakuntien arkistot (luettu seurakuntien omilta sivuilta, SSHY:n kuvatieto-kannasta ja KA:n digitoiduista aineistoista)

Helsinki, syntyneet, vihityt, haudatut
Hollola, syntyneet, vihityt, haudatut, rippikirjat
Iitti, rippikirjat
Mäntyharju, syntyneet, haudatut
Pietari, Marian seurakunta, haudatut, rippikirjat
Karjaa, rippikirjat
Asikkala, rippikirjat
Lapinjärvi, syntyneet, haudatut
Uusikirkko, vihityt, haudatut, rippikirjat
Säkkijärvi, rippikirjat
Turku, vihityt
Loviisa, haudatut, rippikirjat
Orimattila, syntyneet, vihityt, haudatut, rippikirjat
Lapinjärvi, syntyneet, haudatut
Artjärvi, syntyneet
Porvoo, haudatut
Viipuri, haudatut
Luumäki, syntyneet
Lappee, syntyneet, rippikirjat
Siuntio, haudatut, rippikirjat
Närpiö, syntyneet, rippikirjat
Perniö, syntyneet, rippikirjat

ArkivDigital

Riddarhuset: Ridderskapet och adelns riksdagsarkiv – Riddarhusdeputationen

- Mattila, Pentti, 2024: Kirjapainoalan historiaa. *Uusi Suomi*, blogit, verkkojulkaisu. <<https://puheenvuoro.uusisuomi.fi/penttijuhani/112963-kirjapainoalan-historiaa/>> (luettu 7.10.2024).
- Melosh, Karl R. 1993: *German Surnames – Their Meaning & Origin*. Ohio: New Bremen Historic Association. <<https://newbremenhistory.org/en/content/11-german-surnames-their-meaning-origin>> (luettu 1.10.2022).
- Nandelstadt, Daniel von 1771: *Memoarer. Det sista Karolinska slaget vid Sundsvall/Selånger år 1771*. Taylor & Arms 2016. <<https://www.tailorandarms.com/2016/04/25/273/>> (luettu 19.10.2022).
- Rumpunen, Risto 2017: Suomalaisupseeri yritti surmata Venäjän oikeusministerin sata vuotta sitten. *Seura-lehti* 18.3.2017. Otava Media. <<https://seura.fi/ilmiot/historia/toivo-lofving/>> (luettu 18.12.2024)
- Symes, Peter 1957: *Habib Lotfallah and the Arabian National Bank of Hedjaz*. <<http://www.pjsymes.com.au/articles/hedjaz.htm>> (luettu 26.9.2024).
- Walta, Matti 2018: *Virkamiehiä 1600-luvulla. Suomen hallintovirkamiehet 1634–1714*. Sähköinen kirja, 5. painos. <https://www.academia.edu/49004137/Virkamiehi%C3%A4_1600_luvulla> (luettu 26.10.2023).

Kirjallisuus

- Akiander, Matthias 1864: *Om donationerna i Wiborgs län*. Helsinki: J. Simelii.
- Alanen, Aulis J. 1938: *Suomen provinssikonttori ja suomalaisuuskysymys 1700-luvun keskivaiheilla*. Historiallinen Arkisto XLIV.
- Aminoff-Winberg, Johanna 1995: *Finska flyktingar i Sverige under stora ofreden: flyktingsföreteckningar*. Helsinki: Sukutietotekniikka.
- Anon 1999: *Latvijas Brīvības cīņas 1918–1920*. Enciklopēdija - Preses nams. Riika. <http://vesture.eu/index.php/L%C4%93vings_Aleksandrs> (luettu 19.10.2022).
- Danielsson-Kalmari, Johan Richard 1919: Kapteeni Henrik Löwing, muuan maataloutemme merkkimiehiä 18:lla vuosisadalla. *Uusi Suomi* 243, 249, 255, 261, 267.
- Hardén, Atte 1923: *Orimattilan pitäjä*. Lahti: Etelä-Suomen Sanomain kirjapaino.
- Huhtamies, Mikko 2000: *Sijaissotilasjärjestelmä ja väenotot*. Väitöskirja. Helsingin yliopisto.
- Hänninen, Ville 1997: Löfving, Hjalmar. *Kansallisbiografia-verkkojulkaisu*. Studia Biographica 4. Helsinki: SKS.
- Klingenberg, Hilding 2009: *Repression och legitimering – rysk maktutövning i Åbo generalguvernement 1717–1721: civilförvaltningen under en ockupation med jämförande utblickar*. Åbo: Åbo Akademis förlag.
- Korpinen, Lauri 1981: *Käsikirjoitus Helsingin pitäjän historiaksi 1550–1865*. Osa 1. Vantaan kaupunki.
- Lagström, Hugo 1948: Släkten Löfving i Björneborg. *Genos* 19, 83–84.
- Lewenhaupt, Adam 1920: *Karl XII:s officerare. Biografiska anteckningar*. Tukholma: Nodstr-edt & Söner.
- Lindeqvist, K. O. 1919: *Isonvihan aika Suomessa*. Porvoo: WSOY.
- Löfving, Stefan 1882: *Stefan Löfvingin päiväkirjat* (suom. Elisabet Löfgren). SKS. Projekti

- Lönnrotin verkkojulkaisu n:o 347.
- Makkonen, Lasse 2024: Suomessa vaikuttanut Löwe-suku. *Genos* 95(2).
- Manninen, Ohto 2007: *Suomalaisten Taistelut Ruotsin, Venäjän ja itsenäisen Suomen riveissä*. Helsinki: Tammi.
- Matinolli, Eero 1955: Kaksi Tapani Löfvingin kirjettä. *Genos* 103.
- Miettinen, Tiina 2012: *Ihanteista Irrallaan - Hämeen maaseudun nainen osana perhettä ja asiakirjoja 1600-luvun alusta 1800-luvun alkuun*. Väitöskirja. Tampereen yliopisto.
- Paaskoski, Jyrki 1993: Vanhan Suomen donataarit ja tilanhoitajat – Katsaus aatelisten lahjoitusmaatalouteen vuosina 1710–1811. *Genos* 64.
- Rahunen, Arne 1957: Orimattilan Ruhassa Suomen suurin lampurilaitos 1700-luvulla. *Ilta-Sanomat* 292.
- Ramsay, Jully 1909–1916: *Fräsesläkter i Finland intill Stora ofreden*. Helsinki: Söderström.
- Rosén, R. 1936: *Liber scholae Helsingforsensis 1691–1865*. Helsinki: Frenckel.
- Ruuth, Johan Wilhelm 1906: *Viborgs Stads Historia*. Helsingfors central tryckeri och bokbinderi aktiebolag.
- Sarkamo, Ville 2011: *Karoliinien soturiarvot - Kunnian hallitsema maailmankuva Ruotsin valtakunnassa 1700-luvun alussa*. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto.
- Teräsvuori, Kaarlo 1939: Eräs Tapani Löfvingin toimintaa valaiseva asiakirja. *Suomen Sukututkimusseuran Vuosikirja* 24.
- Wilkuna, Kyösti 1911/1912: *Tapani Löfvingin seikkailut*. Helsinki: Kansa.
- Wrangell, Georges 1913: *Genealogie des baltichen Geschlechts von Grünewaldt*. Tallinna: Revaller Beobachter.
- Vuorimies, Heikki 2005: Pakkosiirto Suomeen? Havaintoja syksyllä 1721 ruotsalaisrykmenteistä Suomeen siirretyistä suomalaissyntyisistä sotilaista. *Suomen Sukututkimusseuran Vuosikirja* 46.
- Vuorimies, Heikki 2015: *Suuren Pohjan sodan jälkeen Hämeeseen siirretyt ruotsalaisotilaat noin vuoteen 1760*. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto.
- Wälikangas, Eino 1927: Löfving-suku Suomessa. *Suomen Sukututkimusseuran Vuosikirja* 10.